

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Stichting Wakker Dier
T.a.v. mevrouw [REDACTED]
Sarphatistraat 654
1018 AV AMSTERDAM

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk
DGA-DAD / 45997327

Datum 27 maart 2024
Betreft Antwoord op uw brief over niet-transportwaardige melkkoeien

Geachte mevrouw [REDACTED],

In uw brief van 14 december 2023 vraagt u aandacht voor het transport van melkrunderen bestemd voor de slacht. U verwijst daarbij naar de Kamerbrief van 25 mei 2023 aangaande het versterken van het toezicht op dierenwelzijn (Kamerstuk 28 286, nr. 1294). U vraagt mij om aan te tonen dat het beleid in 2023 effect heeft gehad op het verminderen van leed van melkkoeien tijdens transport, onder andere door de cijfers te publiceren van dood op verzamelcentra of slachthuizen aangekomen of geëuthanaseerde melkkoeien in de jaren 2021, 2022 en 2023. U vraagt mij ook aan te geven of er in 2023 minder melkkoeien goedgekeurd zijn voor internationaal transport vanwege de in april 2023 ingezette aanscherping van de exportcertificering. En u bent benieuwd naar de bevindingen van de NVWA bij het handhaven middels de beoordelingstabel uit het rapport van Bureau Risicobeoordeling & Onderzoek (BuRO) 'Advies over de transportwaardigheid van afgemolken melkkoeien'.

Ik vind dat dieren te allen tijde dierwaardig behandeld moeten worden. Dit geldt ook voor melkrunderen die naar het slachthuis worden getransporteerd. Veehouders en vervoerders zijn verplicht om een goede afweging te maken of het dier transportwaardig is of niet. In de praktijk gebeurt dit niet altijd waardoor nog altijd melkkoeien vervoerd worden die niet transportwaardig zijn.

Voor de door u gevraagde cijfers verwijs ik u naar de bijlage bij deze brief. Op basis van alleen deze cijfers kan ik geen duidelijke, eenduidige en goed onderbouwde conclusies trekken. Het is niet aantoonbaar of het in 2023 aangepaste handhavingsbeleid effect heeft gehad op het verbeteren van dierenwelzijn van melkkoeien tijdens transport. Omdat meerdere factoren een rol spelen in de transportwaardigheidsproblematiek is een effectmeting nodig. Een dergelijke analyse is nu niet beschikbaar. Verbetering van monitoring en analyse van vastgelegde gegevens in verschillende datasystemen is daarom een belangrijke volgende stap om de voortgang te meten van het verbeteren van het welzijn van melkkoeien tijdens transport.

De NVWA heeft de indruk dat een deel van de sector nog onvoldoende ambitie toont om dieren tijdens vervoer goed te beschermen. Ondanks alle maatregelen en aanscherpingen van het beleid in de afgelopen jaren worden overtredingen ten

aanzien van de geschiktheid voor vervoer nog altijd te vaak vastgesteld. Het is daarnaast belangrijk om niet alleen te kijken naar het transport. Melkkoeien die niet langer geschikt zijn om vervoerd te worden, zijn immers afkomstig van melkveehouderijbedrijven. Er moet dus niet alleen aandacht zijn voor alle schakels in het transport van melkveehouderij naar slachthuis, maar ook voor de rol van het houderijsysteem van en het bedrijfsmanagement in de melkveesector, kwaliteitssystemen in de zuivelindustrie en de vleesindustrie. Daarom is de NVWA recent gestart met een project waarmee kritische punten met betrekking tot transportwaardigheid in de gehele keten nauwkeurig in kaart worden gebracht. Daarna wordt een handavingsaanpak ontwikkeld, gericht op het ingrijpen op de oorzaken van de problematiek rondom vervoersgeschiktheid. Daarnaast wordt in dit project ook gewerkt aan verbetering van monitoring. Met als resultaat dat het effect van genomen maatregelen beter gemeten kan worden. De NVWA werkt in dit project nauw samen met mijn departement, om te bezien welke beleidsmaatregelen mogelijk ook nodig zijn.

De beoordelingscriteria, opgenomen in het adviesrapport van BuRO over melkkoeien bestemd voor de slacht, worden komend jaar op initiatief van de NVWA verder uitgewerkt in een beoordelingsprotocol. Het beoordelingsprotocol gaat nadere uitleg geven over hoe de open normen over transportwaardigheid in de Europese Transportverordening optimaal nageleefd kunnen worden. Dit doet de NVWA samen met de sector en met input van één of meer NGO's, zodat de uitkomst kan rekenen op een breed draagvlak. Voor mij is het daarom een vereiste dat de sector hier zelf een proactieve bijdrage aan levert.

Samenvattend: transportwaardigheid en daarmee het welzijn van melkrunderen bestemd voor de slacht heeft de afgelopen jaren, nu en in de toekomst de volle aandacht van mij en de NVWA. Hier is ook duidelijk aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid van de sector. Nieuwe wetenschappelijke inzichten en verandering in de maatschappelijke blik op dierenwelzijn zullen altijd aanleiding zijn om kritisch te kijken naar gangbare praktijken. Het beleid ten behoeve van het verbeteren van dierenwelzijn is dan ook continu in ontwikkeling. Daar lever ik samen met mijn departement en de NVWA van harte een wezenlijke bijdrage aan.

Ik waardeer de aandacht die u heeft voor dit belangrijke onderwerp en verwelkom uw input en visie hierop. Daarom nodig ik u graag uit voor een overleg hierover op ambtelijk niveau met mijn departement en de NVWA, zodat u met hen verder van gedachten kan wisselen over de transportwaardigheid van melkkoeien. Als u op deze uitnodiging in wil gaan, kunt u voor het plannen van dit overleg contact opnemen het secretariaat van de directeur Keuren van de NVWA ([REDACTED]).

[REDACTED]
Piet Adema
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bijlage

Cijfers

Er wordt gevraagd om een overzicht van dood op verzamelcentra of slachthuizen aangekomen of geëuthanaseerde melkkoeien in de jaren 2021, 2022 en 2023. Hierna volgen overzichten met duiding bij de gevraagde cijfers.

Dode runderen op slachthuizen

Jaar	Totaal aangevoerd	Dood aangevoerd	Dood op stal	Geen toegang tot slacht	Gedood op stal
2021	525.580	79	20	582	45
2022	510.399	77	30	678	75
2023	550.263	105	11	729	182

Tabel 1: Aantal aangevoerde en dode en gedode runderen op slachthuizen (bron: NVWA)

In tabel 1 zijn alle runderen ouder dan 12 maanden opgenomen. Dit zijn zowel melktypische als vleestypische runderen. Er kan geen onderscheid gemaakt worden tussen deze twee groepen in de cijfers. Opgenomen in de tabel is het totale aantal aangevoerde runderen in de jaren 2021, 2022 en 2023. De kolom 'dood aangevoerd' bevat het aantal runderen dat dood is aangekomen op het slachthuis. De kolom 'dood op stal' bevat het aantal runderen dat dood is gegaan in de stalruimte van het slachthuis.

De NVWA controleert op het slachthuis onder andere of dieren kunnen worden toegelaten voor de slacht voor menselijke consumptie. Dieren die niet worden toegelaten voor de slacht worden gedood en afgevoerd naar de Rendac. Dit aantal staat in de kolom 'geen toegang tot slacht'. Daarnaast kan ook de exploitant van het slachthuis zelf kiezen dieren niet toe te laten tot het slachtproces. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn, wanneer zwakke dieren aangevoerd worden op het slachthuis en er in het belang van dierenwelzijn niet gewacht kan worden op de controle voor toelating tot het slachtproces door de NVWA. Ook deze dieren worden gedood en afgevoerd naar de Rendac. Dit aantal staat in de kolom 'gedood op stal'.

De afgelopen drie jaar is het absolute aantal dood aangevoerde dieren, dieren dat op stal is gedood en dieren dat geen toegang heeft gekregen tot de slacht gestegen. Het aantal dieren dat dood is gegaan op stal is gedaald in 2023.

Dode runderen op verzamelcentra

Tabel 2: Aantal aangevoerde en geëxporteerde runderen op verzamelcentra

Jaar	Totaal aangevoerd rund > 12 en < 24 maanden	Totaal aangevoerd rund > 24 maanden	Totaal geëxporteerd rund > 12 en < 24 maanden	Totaal geëxporteerd rund > 24 maanden
2021	18.555	98.752	13.602	15.797
2022	15.720	88.300	11.191	12.118
2023	17.241	90.801	12.229	9.256

(bron: RVO)

Jaar	Rund > 12 en < 24 maanden	Rund > 24 maanden
2021	12	414
2022	5	408
2023	4	314

Tabel 3: Aantal dood geregistreerde runderen op verzamelcentra (bron: NVWA)

In tabel 2 is een overzicht opgenomen van alle runderen aangevoerd op en geëxporteerd van Nederlandse verzamelcentra voor twee leeftijdscategorieën. De geëxporteerde runderen kunnen getransporteerd zijn naar slachthuizen, maar ook naar veehouderijen gelegen in het buitenland. In tabel 3 is het aantal runderen weergegeven dat in het identificatie en registratiesysteem (I&R-systeem) dood is geregistreerd op verzamelcentra. Voor beide tabellen geldt dat het zowel melktypische als vleestypische runderen betreft. Er kan geen onderscheid gemaakt worden tussen deze twee groepen in de cijfers. Op basis van de informatie in het I&R-systeem is niet na te gaan wat de doodsoorzaak is geweest. De runderen kunnen dood aangevoerd zijn op het verzamelcentrum, dood gegaan zijn op stal of gedood zijn door een vakbekwaam persoon. Jaarlijks publiceert RVO alle jaarcijfers met betrekking tot de identificatie en registratie van dieren op haar website¹. De rapportage over 2023 wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2024 gepubliceerd.

Het totale aantal aangevoerde runderen fluctueert over de jaren 2021, 2022 en 2023. Dit geldt ook voor het aantal geëxporteerde runderen in de leeftijdscategorie > 12 en < 24 maanden. Het aantal geëxporteerde runderen in de leeftijdscategorie ouder dan 24 maanden daalt absoluut en relatief over de jaren 2021 tot en 2023. Er worden dus jaarlijks minder runderen ouder dan 24 maanden gecertificeerd door de NVWA voor internationaal transport. Sinds de aanscherping van de beoordeling van runderen in april 2023 heeft de NVWA geen meldingen vanuit het buitenland ontvangen over niet-transportwaardige runderen.

¹ [Documenten en publicaties \(rvo.nl\)](https://documenten.en.publicaties.rvo.nl)